

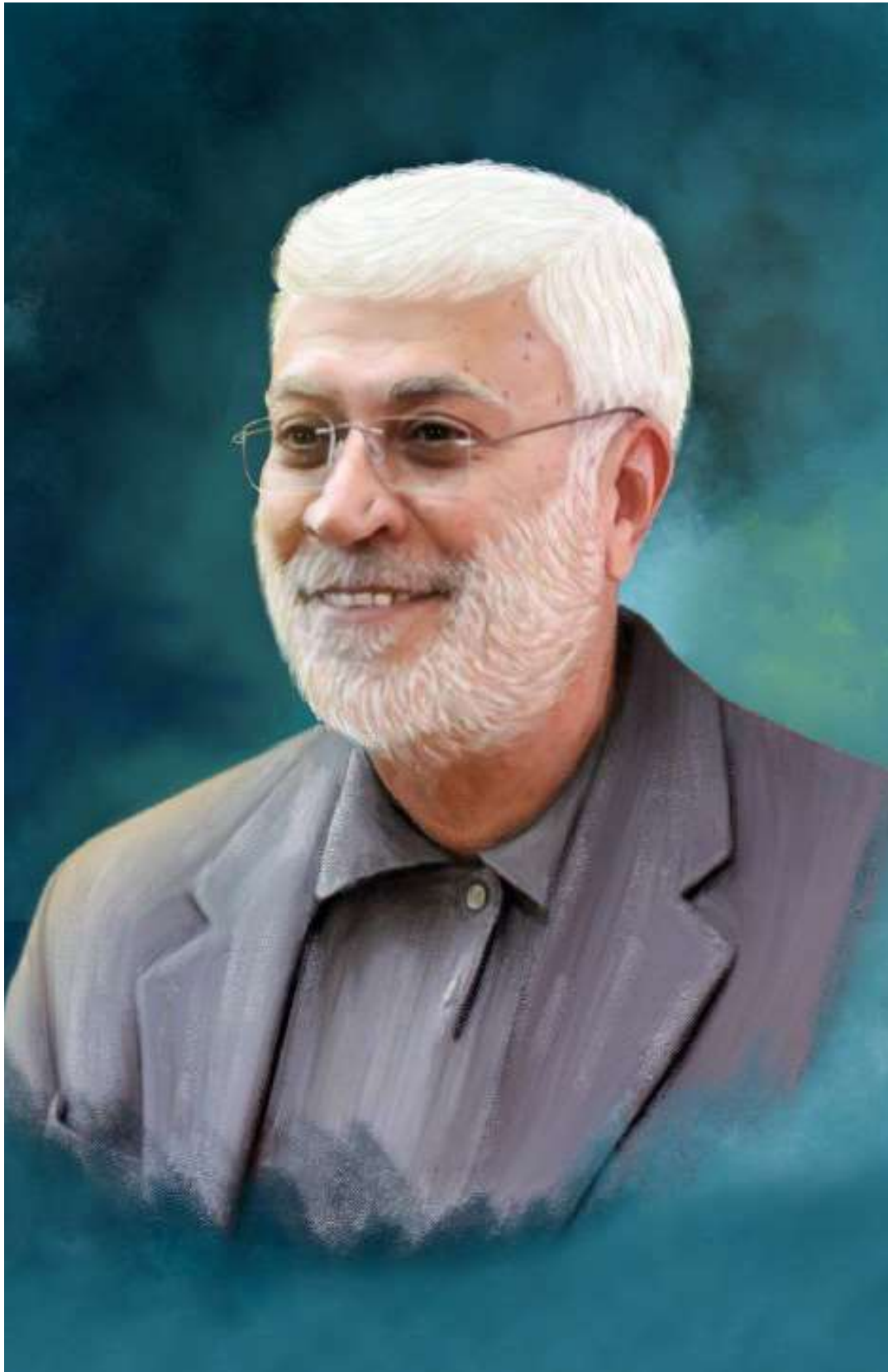
ابومهدی المهندس و تأسیس حشد الشعبی عراق

سیدمجید حسن زاده

چکیده

بهید ابومهدی در سال ۱۹۷۰ میلادی به حزب الدعوة الاسلامیه عراق پیوست و پس از دستگیری و اعدام برخی از اعضای این حزب، به کویت رفت و پس از آن به ایران آمد و در سپاه بدر به مبارزه با رژیم بعث عراق پرداخت. پس از نابودی رژیم بعث، با همراهی جمعی از مبارزان عراقی، بسیج مردمی عراق یا حشدالشعبی را بنیان نهاد و در دوره اشغال عراق توسط آمریکا به مبارزه با آمریکا و وابستگانش پرداخت. با هجوم داعش به عراق، وی با همراهی و کمک سردار بزرگ سپاه اسلام، شهید حاج قاسم سلیمانی به نبرد با داعش پرداخت و سرانجام توانستند این گروه تکفیری - صهیونیستی را از عراق بیرون کنند. المهندس نقش برجسته ای در ایجاد و ضمین امنیت زائران اربعین داشت. وی سرانجام در روز جمعه ۱۳ دی ماه ۱۳۹۸، همراه با دوست و هم‌رزم وفادارش حاج قاسم سلیمانی توسط آمریکای جنایتکار به شهادت رسید.

کلیدواژه‌ها: ابومهدی المهندس، قاسم سلیمانی، داعش، حشدالشعبی، عراق.

شهید ابو مهدی المهندس از فعالان سیاسی و نظامی عراق بود که به دلیل فعالیت مؤثر و انقلابی، امکان حضور در عراق نداشت و راهی کویت شد و پس از آن به ایران آمد و در سپاه بدر به مبارزه با رژیم بعث عراق پرداخت. پس از نابودی رژیم بعث، وی با همراهی جمعی از مبارزان عراقی بسیج مردمی عراق یا حشدالشعبی را بنیان نهاد و در دوره اشغال عراق توسط آمریکا به مبارزه با آمریکا و وابستگانش پرداخت. با هجوم داعش به عراق وی با همراهی و کمک سردار بزرگ سپاه اسلام، شهید حاج قاسم سلیمانی به نبرد با داعش پرداخت و سرانجام توانستند این گروه تکفیری - صهیونیستی را از عراق بیرون کنند. در این نوشتار تلاش می شود ضمن اشاره به فعالیت های سیاسی و نظامی او، از نقش وی در تاسیس حشد الشعبی عراق یاد شود.

گذری بر فعالیت های سیاسی و مبارزاتی المهندس

جمال جعفر محمد علی آل ابراهیم یا جمال ابراهیم، معروف به ابو مهدی المهندس، از پدری عراقی و مادری ایرانی در بصره متولد شد. وی در مصاحبه با مجله رمز عبور، این گونه خود را معرفی کرد:

من جمال جعفر محمد علی آل ابراهیم، متولد سال ۱۹۵۴ میلادی در بخش قدیمی بصره هستم. پدرم به واسطه کارش در مناطق مختلف بصره جابه جا می شد؛ به همین دلیل من در «القرنه» متولد شدم و بعد به ابی الخصب رفتم. دبستان و دبیرستان را در بصره گذراندم و در سال ۱۹۷۳ میلادی وارد دانشکده فناوری بغداد شدم و در سال ۱۹۷۷ میلادی نیز فارغ التحصیل شدم. پس از گذراندن دوره خدمت نظامی الزامی، وارد کارخانه عمومی آهن و فولاد بصره شدم و در آنجا به عنوان مهندس عمران به کار مشغول شدم و بعدها در رشته علوم سیاسی و روابط بین الملل نیز موفق به اخذ مدرک کارشناسی ارشد شدم و اکنون (یعنی سال ۲۰۱۰ میلادی) نیز در همین رشته مشغول تحصیل در مقطع دکترا هستم. (پایگاه اطلاع رسانی ایرنا)

۱. در قامت یک انقلابی

حزب الدعوة الاسلامیة، یک سازمان اسلامی شیعی است که در سال ۱۹۵۷ میلادی به وسیله جمعی از شاگردان و پیروان شهید آیت‌الله سیدمحمدباقر صدر تأسیس شد. این حزب در آغاز یک جنبش و حرکت فرهنگی و مذهبی بود و هدفش ترویج ارزش‌ها و تعالیم اسلامی و شیعی و مبارزه با سکولاریسم، مارکسیسم و دیگر افکار و اندیشه‌های الحادی بود. با گسترش و نفوذ این جریان در بین جوانان عراقی و شخصیت‌های مذهبی، رژیم بعث عراق به مبارزه با این حزب و سرکوب آن پرداخت و از این زمان حزب الدعوة به یک جریان انقلابی تبدیل شد و به جهاد و مبارزه مسلحانه با رژیم بعث عراق مشغول شد. حاکمان بعثی عراق در سال ۱۹۷۵ میلادی پنج‌تن از اعضای این حزب را اعدام کردند. ابومهدی در کلاس‌هایی که دفتر حضرت آیت‌الله سیدمحسن حکیم، در دهه هفتاد میلادی، برای آشنایی جوانان عراقی با علوم اسلامی تشکیل می‌داد، شرکت می‌کرد و از این طریق با تعالیم حیات‌بخش و ظلم‌ستیز آشنا شد و در همین زمان نیز به حزب الدعوة الاسلامیة پیوست و مبارزات خویش را با رژیم بعثی عراق آغاز کرد.

با پیروزی انقلاب اس‌می، جوانان مسلمان کشورهای اس‌می، به ویژه جوانان شیعی مذهب، اعتماد به نفس بالایی پیدا کردند و آگاهی و بینش آنان نسبت به تحولات جوامع افزایش یافت و در کشورهای خویش به مبارزه و جهاد با حاکمان مستبد و خودکامه پرداختند. در این اوضاع، در ۱۶ ژوئیه ۱۹۷۹ میلادی، صدام حسین، معاون رئیس‌جمهور عراق، با کنار گذاشتن احمد حسن البکر، رئیس‌جمهور وقت، به قدرت رسید. وی که جنون قدرت‌طلبی و سلطه‌طلبی داشت و تشنه قدرت بود، با هرگونه مخالفت و انتقادی به شدت مقابله می‌کرد و چون از طرف حزب الدعوة احساس خطر می‌کرد، با هدف نابودی کامل این حزب و اعضایش به مبارزه با آنها برخاست و در ۲ ژوئن ۱۹۷۹ میلادی رهبر معنوی و فکری این حزب، شهید سیدمحمدباقر صدر و خواهرش بنت‌الهدی را، که از حامیان برادرش بود، دستگیر و زندانی کرد و آنها را به شهادت رساند.

به دنبال این واقعه، حزب الدعوه تظاهرات گسترده‌ای را در سراسر عراق به راه انداخت. این قیام و خیزش عمومی، که در ۱۷ رجب سال ۱۹۷۹ میلادی به وقوع پیوست، به انتفاضه ۱۷ رجب معروف شد و به دنبال آن قیام دیگری در ماه شعبان بر ضد رژیم بعثی صدام انجام گرفت که مردم سراسر کشور عراق، از شمال تا جنوب، در آن شرکت کردند و به انتفاضه شعبانیه معروف شد.

شهید ابومهدی و دیگر همزمانش در حزب الدعوه به دلیل مشارکت و سازماندهی انتفاضه ۱۷ رجب و انتفاضه شعبانیه تحت تعقیب قرار گرفتند. رژیم بعث عراق توانست ۱۲۰۰ تن از مجاهدان و مبارزان را دستگیر کند و پس از یک محاکمه فرمایشی، حدود ۸۶ نفر از آنان را به اعدام محکوم کرد و به شهادت رساند. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا) شهید ابومهدی در این باره می‌گوید: «حدود ۹۵ درصد از دوستانم که در محله و مساجد با حزب الدعوه ارتباط داشتند، دستگیر و اعدام شدند».

۲. عضویت در مجلس اعلای انقلاب اسلامی و تأسیس سپاه بدر

با شدت گرفتن دستگیری‌ها و شهادت جمع کثیری از اعضای حزب الدعوه، شهید ابومهدی به کویت رفت و در آنجا همراه با مصطفی بدرالدین، فعالیت‌های جهادی‌اش بر ضد رژیم صدام را پیگیری کرد. در همین زمان در سفارتخانه‌های آمریکا و فرانسه، انفجارهایی به وقوع پیوست؛ به همین دلیل، عده‌ای از عراقی‌های مقیم کویت به زندان محکوم شدند. (پایگاه خبری صداوسیما) شهید ابومهدی در این باره می‌گوید:

بعد از انفجارهایی که در سفارتخانه‌های آمریکا و کویت رخ داد، عراقی‌هایی که مقیم کویت بودند، بازداشت شدند. اسم من نیز در فهرست متهمین مشارکت در انفجارها بود؛ با وجود اینکه من در این فعالیت‌ها دخالتی نداشتم.

ابومهدی در کویت با همسری ایرانی ازدواج کرد. (پایگاه خبری صداوسیما) درنگ و توقف شهید ابومهدی در کویت زیاد نبود و او از کویت به ایران هجرت کرد تا همراه دیگر مجاهدان و مبارزان عراقی مقیم ایران، رسالت خویش را - که سرنگونی رژیم

بعثی صدام بود - تحقق بخشد. مبارزان، مجاهدان و سیاستمداران عراقی مخالف رژیم بعث - که با همکاری و هماهنگی مسئولان جمهوری اسلامی ایران برای براندازی رژیم ملحد بعث عراق جهاد و مبارزه می کردند - برای تشکل و انسجام مبارزه خود سازمانی سیاسی و نظامی تأسیس کردند. آنان ابتدا در سال ۱۹۸۲ میلادی با اتحاد نیروهای سیاسی - دینی مخالف رژیم بعث، مجلس اعلای انقلاب اسلامی را تأسیس کردند و به دنبال آن با همکاری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، گروهی نظامی به نام سپاه بدر را بنیان نهادند.

شهید ابومهدی علاوه بر عضویت در مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، همراه با دیگر مجاهدان عراقی مقیم ایران، مانند ابوعلی بصری و شهید مصطفی بدرالدین - که در سال ۱۹۹۰ میلادی پس از آزادی از زندان دولت کویت به ایران آمده بود - سپاه بدر را تشکیل دادند و به صورت داوطلب در عملیات‌های دفاع مقدس شرکت کردند. سپاه بدر بعدها به تیپ مستقل بدر و سرانجام با افزایش نیروهایش به لشکر بدر تغییر نام داد و شهید اسماعیل دقایقی اولین فرمانده آن بود.

سپاه بدر نخستین بار در عملیات خیبر - که به وسیله نیروهای نظامی جمهوری اسلامی ایران بر ضد رژیم بعث انجام شد - شرکت کرد. نیروهای سپاه بدر در تهاجمات و جنگ‌ها به عنوان بخشی از نیروهای مهاجم و تحت فرمان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی فعالیت و مبارزه می کردند. این سپاه در عملیات‌های قدس ۴ و کربلای ۲ نیز حضور داشت. در سال ۲۰۰۱ میلادی شهید ابومهدی المهندس به جای ابوعلی بصری، فرمانده نیروهای لشکر بدر شد. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا)

چند ماه پیش از سقوط صدام و فروپاشی حزب بعث عراق، شهید ابومهدی از مسئولیت‌های خود در لشکر بدر و مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق کناره‌گیری کرد و به عنوان چهره‌ای مستقل فعالیت می کرد؛ اما با این حال، ارتباطش را با دیگران قطع نکرد. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا)

۳. عضیت در مجلس عراق

با فروپاشی رژیم ستمگر و جنایتکار صدام در عراق، شهید ابومهدی بار دیگر فعالیت سیاسی خود را شدت بخشید و در تشکیل اتحاد ملی موحد در عراق، نقش مهمی ایفا کرد. وی همچنین از بنیان‌گذاران فراکسیون ائتلاف وطنی عراق و نیز ائتلاف وطنی کنونی بود. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا) گفته شد که وی مدتی نیز مشاور ابراهیم الجعفری، نخست‌وزیر قانون‌گذاری عراق در سال ۲۰۰۵ میلادی به عنوان نماینده استان بابل به مجلس راه یافت؛ اما چون نامش در پرونده‌های امنیتی دهه ۱۹۸۰ میلادی مطرح شده بود، آمریکایی‌ها به او اجازه فعالیت ندادند. از این رو وی به ایران بازگشت و تا سال ۲۰۱۱ میلادی، جز در سفرهای کوتاه و محرمانه، به عراق بازنگشت. (پایگاه خبری صداوسیما جمهوری اسلامی ایران)

ابومهدی درباره عضویتش در مجلس عراق گفت:

آمریکایی‌ها سیادت ملی عراق را زیر پا می‌گذارند. آنها ده‌ها هزار نفر از جوانان عراقی را بازداشت کردند که اکثرشان گناهی ندارند. در موضوع مجلس عراق هم من تا همین اواخر در مجلس حاضر بودم و مثل بقیه نمایندگان در اکثر جلسات سخن و کمیسیون‌ها حاضر می‌شدم؛ با وجود تهدیدات آمریکایی‌ها؛ ولی اخیراً رئیس پارلمان به من اطلاع داد که امکان تضمین جانم وجود ندارد و او و یک مسئول بلندپایه دیگر در دولت عراق از من خواستند که در جلسات مجلس حاضر نشوم. این هم یک قلم دیگر از زیر پا گذاشتن سیادت ملی عراق توسط اشغالگران است.

وی درباره قرار گرفتن در فهرست نیروهای تروریستی بر ضد آمریکا نیز گفت:

من تا این لحظه نمی‌دانم که این فهرست سیاه تروریستی است یا چیز دیگری است؛ چون این فهرست، مصوبه وزارت خزانه‌داری آمریکاست. من که به آمریکا نرفته‌ام؛ آنها هستند که به عراق آمده‌اند و عراق را به یک مستعمره تحت اشغال تبدیل کرده‌اند. کارهایی که آمریکایی‌ها در سال ۲۰۰۴ میلادی در نجف کردند و به

مقدسات اسلامی حمله کردند و کارهایی که نیروهای اشغالگر کردند و خیانت‌هایی که شرکت‌های امنیتی‌شان مرتکب شدند، باعث شد که بسیاری از جوانان بر ضد اشغالگران به مقاومت رو بیاورند. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا)

۴. شکل‌دهی حشد الشعبی

بسیج مردمی عراق یا حشد الشعبی، که به بسیج عراق نیز معروف است، به نیروهای مردمی عراق گفته می‌شود که در کنار ارتش این کشور قرار دارند. این نیروها در آغاز با هدف مبارزه با داعش سازماندهی شدند. حشد الشعبی یک سازمان مردمی و ملی - جهادی است که نیروهایی از شیعیان، اهل سنت، کردها، ترکمن‌ها، ایزدی‌ها و مسیحی‌ها در آن حضور دارند. این نیروهای مردمی، بیشترین نقش را در بیرون راندن داعش از شهرهای عراق، مانند آمرلی، جرف الصخر، اربیل و موصل داشتند. شهید ابومهدی المهندس در سال ۲۰۰۷ میلادی، با داشتن تجارب فراوان جنگی، اقدام به تشکیل گروه کتائب حزب‌الله عراق کرد. کتائب حزب‌الله، قدرتمندترین گروه مسلح سازمان‌یافته در عراق و ستون اصلی حشد الشعبی بود. در واقع باید گفت که شهید ابومهدی المهندس، با الهام از بسیج انقلاب اسلامی ایران، طراح و مهندس تفکر بسیجی در عراق بوده است.

با حضور داعش در منطقه و جنایات هولناک آنها که با سرعت باورنکردنی سوریه و عراق را درنوردیدند، فصل تازه‌ای در تاریخ مجاهدت‌های مقاومتی ابومهدی گشوده شد. پس از فتوای آیت‌الله سیستانی - که حکم جهاد کفایی صادر کرد و در آن از جوانان عراقی خواست که از ناموس و مال و جان و نظام سیاسی موجود در عراق دفاع کنند - سازمان حشد الشعبی شکل گرفت و سرانجام در ۲۶ نوامبر ۲۰۱۶ میلادی با اکثریت آرای مردم عراق، حشد الشعبی به عنوان یک نیروی جدا در کنار ارتش، رسمیت یافت و حیدرالعبادی به عنوان فرمانده کل نیروهای بسیج مردمی برگزیده شد و ابومهدی المهندس به معاون وی و فرمانده میدانی این نیرو انتخاب شد.

ابومهدی درباره فعالیت‌های جهادی‌اش در حشد الشعبی می‌گوید که سی سال است در

جبهه مقاومت مشغول جهاد بوده است. وی با اشاره به حدیث پیامبر ﷺ که فرمود: «سیاحت امت من جهاد است»، گفت:

من بسیاری از مناطق عراق را تنها هنگام جنگ و نبرد دیده‌ام. من پیش از جنگ، تکریت و فلوجه را ندیده بودم و آنها را در جریان جنگ دیدم.

اتاق فرماندهی او، نه در قلب پایتخت و روی مبلمان‌های راحت و شیک، بلکه در خط مقدم و درون نفربرهای رزمی بود. (پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا)

در جریان جنگ و جهاد بر ضد داعش و شکست این نیروهای شیطانی، وی همواره از کمک و حمایت شهید حاج قاسم سلیمانی بهره‌مند بود و این دو در کنار هم با داعش و دیگر نیروهای تکفیری مبارزه می‌کردند و با شکست داعش، امنیت و آرامش را به منطقه، به ویژه مردم عراق، هدیه کردند.

یکی از جلوه‌های زیبای المهندس و نیروهای امنیتی و نظامی مستقر در حشد الشعبی، امنیت زائران اربعین است که این حماسه عظیم را با سلامت برپا کردند.

ابو مهدی المهندس سرانجام در سحرگاه روز جمعه همراه با سردار سرافراز سپاه اسلام و فرمانده سپاه قدس، حاج قاسم سلیمانی در اطراف فرودگاه بغداد توسط آمریکای جنایتکار به شهادت رسیدند. بدون شک، مرگ در بستر، زیننده این دو سردار پرافتخار سپاه اسلام نبود و شهادت شایسته آنان بود.

ویژگی‌ها و خصوصیات شهید ابو مهدی

شهید ابو مهدی المهندس انسانی معنوی و نورانی بود؛ به طوری که از چهره وی این ویژگی هویدا بود. مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره وی فرمود:

ملت‌ها بحمدالله بیدارند. ملت‌ها امروز بیدارند؛ ولی نقش [این] شهید عزیز و رفقای محلی این شهید بی‌بدیل بود؛ مثل همین شهید ابو مهدی رضوان‌الله تعالی علیه، مرد نورانی، مرد مؤمن، مرد شجاع که انسان وقتی نگاه می‌کرد، چهره او مصداق همین «و بیض وجهی بنورک» بود. ابو مهدی این جوری بود. چهره نورانی معنوی خدایی

شهید سلیمانی با امثال این جور انسان‌های مؤمن و شجاع و نورانی، توانستند کارهای

بزرگی انجام دهند. (پایگاه دفتر حفظ و نشر آثار مقام معظم رهبری)

یکی از اهداف شهید ابومهدی، علاوه بر آرمان آزادسازی بیت‌المقدس و سرزمین‌های اسلامی از اشغالگران صهیونیست، اخراج نظامیان آمریکایی از کشور عراق بود. وی می‌گفت: «تا زمانی که جان در بدن دارم، از این هدف نخواهم گذشت». وی همواره می‌گفت: «آمریکا دشمن اصلی ماست».

شهید ابومهدی ارزش انسان را به تقوا و کرامت وی وابسته می‌دانست. دختر شهید ابومهدی می‌گوید:

تفکر و منش پدرم این نبود که بگویند من عراقی هستم و مثلاً فلانی ایرانی است یا آنکه من شیعه و فلانی سنی است؛ عقیده اصلی ایشان، محوریت عزت و کرامت انسان بود. عزت و کرامت انسان نیز رمز ایستادگی امام حسین ع بود.

او درباره ارتباط و علاقه ابومهدی به شهید حاج قاسم سلیمانی گفت:

حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس با هم بودند و پدرم یک لحظه حاج قاسم را تنها نمی‌گذاشت و برای همراهی با حاج قاسم به هیچ کس اعتماد نداشت و همواره در کنار وی بود. این دوستی و همراهی سبب شده بود که آنها از نظر خلق و خو هم شبیه هم شوند.

دختر شهید ابومهدی درباره رفتار پدرش با خانواده‌های داعشی گفت: «پدرم وقتی به مناطقی می‌رفت که فرزندان و خانواده‌های داعشی بودند، با بچه‌ها و پیرمردهایشان صحبت می‌کرد و اعتقاد داشت که اینها ارتباطی به جنایات داعش ندارند». (پایگاه اطلاع‌رسانی تسنیم)

جمع بندی

ابومهدی المهندس زیبا زندگی کرد و همواره در خط مبارزه و جهاد با دشمنان درخشید و ضمن پیوند و انس با سردار سلیمانی، در امنیت و ثبات عراق کوشید؛ بی شک حشد الشعبی به عنوان یک میراث ماندگار، می‌تواند با محوریت دغدغه‌های المهندس، نقش مهمی را در اعتلا و استقلال عراق امروز و فردا ایفا کند.

منابع

۱. پایگاه اطلاع‌رسانی ایرنا
۲. پایگاه اطلاع‌رسانی تسنیم.
۳. پایگاه خبری صداوسیما.

